

JESPER BJÖRNLUND

PUCKELPISTÅKNINGENS NYA ANSIKTE
AV LARS LARSSON

Jesper Björnlund är puckelpistens nya stjärna. Men så långt ifrån den gängse bilden av en elitidrottare med OS-ambitioner man kan komma. Istället för de bleka, slätstrukna renlevnadsprefektionister vi är vana att se från andra grenar är ”Jeppe” ett färgstarkt kraftpaket av rå, otyglad ångglädje. Iförd sin hemmasydda punkväst med blänkande nitar, obskyra tygmärken och leopardskinnsmönster på ryggen är han den frälsare sporten väntat på sedan skidlegenden Jesper Rönnbäck la av efter Nagano-OS 1998.

Jesper fick sitt verkligt stora internationella genombrott när han i december öppnade årets säsong med att vinna de två första deltävlingarna i världscupen. Det var första gången en svensk stod överst på pallen sedan Jesper Rönnbäck's glansdagar under nittioalet och tände ett ljus av hopp i många svenska puckelhjärtan.

PÅ PALLEN

För dem som har följt Jespers utveckling har det sedan länge stått klart att 24-åringen från Kiruna är av ett speciellt virke. Hans första genombrott kom redan 2004 då han vann fem europacuptävlingar på ett par bockade, svartsprejade gamla puckelskidor, som saknade stålkanter en hel decimeter under foten, på alla fyra sidor. Jesper, som alltid tyckt om att leka i parken, använde samma skidor till att raila på järnrör och tävla i europacupen med.

När de franska landslagstränarna efter prisutdelningen gick fram för att kolla på Jespers skidor trodde de inte sina ögon. Hur kunde denne yngling spöa Frankrikes bästa åkare på ett par skidor utan stålkanter? De trodde att det var ett skämt, att han hade tagit med sig ett par gamla skidor upp på pallen. Men det var inget skämt – det var Jesper Björnlund i ett nötskal.

”Det handlar inte om utrustning i puckelpist. Det är hur tuff du själv är som skidåkare, snarare än hur bra kanter du har”, säger Jesper och lutar sig bekvämt tillbaka på köksstolen. Vi sitter hemma hos honom i lägenheten, i hjärtat av skidmetropolen Åre, som han delar med kompisen och före detta landslagskollegan Gabriel Gåsste. Och visst har han rätt, puckelpist är en bokstavligt talat stenhård sport, det gör nästan ont i kroppen när man ser åkarna misshandla sina knäleder och menisker utför en isig tvättbräda från helvetet, för att sedan slänga sig handlost in i en skruvad volt som till och med skulle göra många jibbers avundsjuka.

”DET ÄR MYCKET MOD OCH JÄVLAR ANAMMA, MAN KOMMER VÄLDIGT LÅNGT PÅ ATT KÖRA LITE ÖVER SIN FÖRMÅGA OCH BARA KOMMA NER”

FREE RADICALS INSPIRERADE

Hur kommer det sig då att man ger sig in i en sådan sport? För Jesper började allt i Luossabacken, hemma i Kiruna. Fram till han var 12 år hade han åkt både alpint och längdskidor men sen hände något – 1997 kom Ruben Östlunds stilbildande film *Free Radicals 1*. Till tonerna av Hella-copters ”[Gotta get some action] Now!” börjar filmen med att Kirunasonen Jesper Rönnbäck droppar från en hög klippa och sedan följer en halvtimme med rå, smut-sig, rock’n’roll-skidåkning.

”Det såg mycket coolare ut, och cool vill man ju vara”, säger Jesper, som imponerades av Rönnbäck och den tidens puckelåkare. Det blev starten på hans puckelkarriär, som sedan, redan som 15-åring, tog honom vidare till skidgymnasiet i Järpen och småningom en plats i juniorlandslaget. Efter ett år på elevhemmet flyttade han in till Åre och i början av 00-talet bildade han skidteamet ”Knus” tillsammans med tre kompisar.

”Många kanske tror att det ligger på is”, säger Jesper, ”men det gör det aldrig. Vi är det hårdaste skidteamet i världen”.

Jesper har alltid glimten i ögat och tillsammans med kompisarna blev det en hel del galna upptåg. Allihop gillade att åka skateboard och de tog med sig dess punkattityd till skidåkningen. Istället för hip hop-inspirerade baggy-skidställ åkte de i tajta jeans och skinnpaj.

”Nu är man lite äldre och gubbigare, lite mer bekväm”, säger 24-åringen, ”Men jag plockar fram punkpajen lite då och då och är ute och shreddar med den”.

TATUERAR SIG SJÄLV

Han kavlar upp byxbenet och visar att de till och med har en gängtatuering med namnet Knus inpräntat i huden med blått bläck. Det är inte den enda tatueringen som pryder hans kropp. Hans arm är fylld av bilder – en diamant, en röd fjärl, en fågel och en skämtteckning av den typen som rättvänd visar en söt prinsessa, men när han vänder bilden, genom att sträcka armen uppåt, förvandlas hon till en ful kärring.

Förutom de professionellt gjorda tatueringarna så brukar han även tatuera sig själv och sina kompisar. Till och med

köksbordet där vi sitter har fått sig en släng av Jespers konstnärliga ådra. Hela bordsytan är täckt av figurer, inbrända med glödpenna, och hans rum är fyllt av tavlor med surrealistiska motiv.

”Jag målar väl med allting – tusch, akvarell, akryl, olja och blandar hej vilt i samma tavlor”, säger han.

Den kreativa skaparlusten sträcker sig även till musiken. För att leva upp till sin stil och attityd har Jesper ett eget punkband – ”Kuken” – som består av halva puckellandslaget. Sättningen är han själv på sång och gitarr, Adam Gummesson, bas, Per Spett, trummor och Felix Gåsste, gitarr. Både Adam och Per är med i landslaget och Felix är också gammal puckelåkare.

I somras hörde jag oväsen utanför mitt fönster nere vid Åresjön. Jag trodde först att det var några spritmarinerade säsongare som hade grillfest, men istället stod där punkbandet Kuken, med Jesper i förgrunden, och levererade hårda gitarriff under bar himmel. Det var en oannonserad spelning på Jespers flickväns födelsedag, som dock lockade till sig många ungdomar med intresse för pyrotekniska effekter, och som resulterade i många klagomål, trots att bandmedlemmarna städade upp efter sig.

ROOKIE OF THE YEAR

Efter Jespers första säsong i världscupen blev han utnämnd till ”Rookie of the Year”, med en sjundeplats som bästa resultat. Året därpå skrällde han ännu större med en femteplats i OS i Turin. Jesper hade dragit på sig en knäskada strax innan OS och trodde inte att han skulle kunna åka. Men efter en mirakulöst snabb rehabilitering kom han trots skadan till start.

”Jag blev glad över att bara vara där och då kunde jag helt slappna av. Jag hade inga förväntningar, ingenting, det var mycket det som gjorde att jag åkte så bra som jag gjorde”, förklarar han.

Utmaningen för puckellandslagets nye kanadensiske tränare, Jean-Paul Richard, blev därför att inför denna säsong försöka få Jesper att slappna av och bara fokusera på sina åk. Under hela sommaren och hösten har de därför jobbat hårt med den

FOTO: PETTER LEVIN

mentala träningen och Jesper har fått råd av flera idrottspsykologer.

Träningen har gett resultat och efter Jespers chocköppning av årets säsong med två världscupssegrar har han hållit sig på en hög nivå med topp-tio-placeringar i alla tävlingar. Han avslutade också med en tredjeplats i Lake Placid, sista tävlingen innan OS, vilket gör att han ligger tvåa i den totala världscupen efter australiensaren Dale Begg-Smith.

Puckelpist är en väldigt udda gren genom att den kombinerar den traditionella tävlingsformen att åka på tid med den moderna bedömnings sportens kreativitet. Rent tekniskt är den otroligt krävande både åk- och hoppmässigt. Påfrestningarna på kroppen och i synnerhet på knäna är extrema, men trots det är kanske den mentala sidan mest avgörande.

”Det är mycket mod och jävlar anamma, man kommer väldigt långt på att bara köra lite över sin förmåga och bara komma ner”, säger Jesper.

PÅ EN SKIDA I GRÄNSEN

Jävlar anamma eller ”fighting spirit” är något som finns i överflöd hos Jesper. Många kommer ihåg hur han fick den svenska puckeliten att fullständigt tappa hakan under freestyleavslutningen i Riksgränsen 2004. När Jesper i första hoppet ska greppa tag i skidan i luften, rycks den loss ur bindningen. Iskallt kastar han skidan ifrån sig, sätter landningen klockrent på en skida, fortsätter köra och klarar även andra hoppet. Han tar sig i mål på en fjärdeplats i en osymmetrisk puckelpist som de flesta andra inte ens klarade av med två skidor.

Ett annat exempel på hans talang är när han under träning i puckelpisten i slalombacken i Åre, knäckte skidan precis bakom pjäxan. Istället för att gå hem gick han upp och körde två fullängdsåk i den erkänt svåra pisten – helt utan skida bakom foten. En prestation som kräver en nästan omänskligt bra känsla och teknik

eftersom kroppsvikten hela tiden måste placeras exakt mitt över foten för att du inte ska ramla.

HÄR FÖR ATT STANNA

När ni läser detta har puckelpisten i OS redan avgjorts, men oavsett hur det gick är Jesper Björnlund en stjärna som är här för att stanna. Med sin energi och brinnande ånglädje är han den frontman vi hoppas kommer att lyfta svensk puckelpist ur medieskuggan även efter de Olympiska spelen. Och räkna med att det kommer att ske till tonerna av en röjig punklått.

Jag börjar bli klar med intervjun med Jesper och gör mig redo för att avrunda samtalet, men innan jag ska gå, lägger jag märke till en liten tatuering han har på armen, som endast består av tre ord.

”Jag har länge velat ha en puckelpisttatuering”, förklarar han, ”och om jag skulle sammanfatta puckelpist med tre ord skulle det bli: HARD, FAST, STUPID”. ☺